

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน เป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในด้านศิลปวัฒนธรรม ถือเป็นอารยธรรมที่เก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย จากการที่ภาคอีสานมีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ ทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมซึ่งมีพื้นฐานมาจากความหลากหลายของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่ตั้งชุมชนอยู่ในภาคอีสานและกลุ่มชนแต่ละกลุ่มชนต่าง ๆ ก็มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่โดดเด่นแตกต่างกันไป และปัจจุบันก็ยังมีการสืบทอดมาถึงรุ่นลูกหลานในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านทัศนศิลป์ ด้านหัตถกรรม ด้านดนตรีและการละเล่นต่าง ๆ เป็นต้น (จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2523 : 28)

ศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีและการละเล่นในภาคอีสาน ถือเป็นวัฒนธรรมอีสานอีกสาขาหนึ่งที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน ในด้านความแตกต่างของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งวัฒนธรรมด้านดนตรีและการละเล่นออกเป็น 3 กลุ่มวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมโคราช เป็นวัฒนธรรมชาวไทยโคราช มีการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ คือ เพลงโคราชและลิเก กลุ่มวัฒนธรรมกันตริ้ม เป็นวัฒนธรรมของชาวไทยเขมร ชาวไทยกวย ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ การแสดงที่เป็นหลักและเป็นเอกลักษณ์ คือ เจริญกันตริ้ม ปี่พาทย์และมโหรีกันตริ้ม กลุ่มวัฒนธรรมหมอลำ เป็นวัฒนธรรมของชาวไทยที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น เลย มหาสารคาม นครพนม หนองคาย อุดรธานี มุกดาหาร สกลนคร ชัยภูมิ และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีการละเล่นและการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ คือ หมอลำ วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน วงกลองยาวอีสาน วงมโหรีอีสาน วงดนตรีพื้นบ้านอีสานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ดนตรีพื้นบ้านอีสานเหนือ ดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ (เจริญชัย ชนไพโรจน์. 2529 : 1-3)

หมอลำ เป็นศิลปพื้นบ้าน ที่ชาวอีสานชื่นชอบในผลงานการแสดง มักจะจ้างไปแสดงเป็นมหรสพพื้นบ้าน สมโภชในงานบุญต่าง ๆ ในการแสดงหมอลำในแต่ละครั้ง บุคคลที่มีความสำคัญ

คู่กับหมอลำ และขาดไม่ได้ คือ หมอแคนซึ่งทำหน้าที่เป่าแคนประกอบลำ เพราะมีส่วนทำให้การลำมีความไพเราะน่าฟังยิ่งขึ้น เสียงแคนกับเสียงลำผสมกลมกลืนกัน ทำให้ได้อารมณ์เกิดรสชาติในการฟังยิ่งขึ้น ดังนั้น หมอลำและหมอแคนจึงเป็นศิลปินชาวบ้านที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หมอลำแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ลำเรื่อง และลำกลอน (วีระ สดสังข์. 2526 : 67) ในภาคอีสานมีกลุ่มวัฒนธรรมหมอลำ หมอแคน อยู่ 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ 1) กลุ่มสำเนียงขอนแก่น (วาทขอนแก่น) 2) กลุ่มสำเนียงอุบลราชธานี (วาทอุบล) 3) กลุ่มสำเนียงชัยภูมิ (วาทชัยภูมิ) ลำกลอนหรือลำทางสั้นเป็นการลำโดยใช้แคน เป็นเครื่องดนตรีประกอบ มักจะนำเนื้อเรื่องจากวรรณกรรมอีสาน หรือการประพันธ์จากผู้แต่งกลอนลำ (บุญเรือง ถาวรสวัสดิ์. 2530 : 96)

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทยมาแต่สมัยโบราณ เสียงดนตรีที่คนทำให้เกิดขึ้นมาจากความตั้งใจให้เป็นเสียงที่ไพเราะ เป็นเสียงที่แตกต่างจากเสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น เสียงนก เสียงฝน เสียงแตรรถยนต์ และเสียงของคนพูด ดนตรีเกิดจากการนำเอาเสียงต่าง ๆ อันเกิดจากการเอาเครื่องดนตรีมาเรียบเรียงเป็นทำนองเพลงทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ สนุกสนาน หรือร่าเริงไปตามเสียงของดนตรีนั้น ดนตรีเป็นศิลปะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งไม่ว่าชาติใดหรือภาษาใด มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดต่อ ๆ กันมา แม้แต่ในยุคป่าเถื่อนยังรู้จักทำเสียงต่าง ๆ ที่ตนคิดว่าไพเราะ เช่น เอาไม้สองอันมาเคาะเป็นจังหวะ เอาใบไม้มาพับริมแล้วเป่า เมื่อความเจริญมีมากขึ้นคนเรารู้จักประดิษฐ์เครื่องมือที่พิสดารให้เสียงและท่วงทำนองที่ประณีต ยิ่งขึ้น (สุกรี เจริญสุข. 2538 : 8)

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นดนตรีที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดประกอบกับสำนวน และสำเนียงแต่งขึ้นโดยศิลปินพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้านจึงได้สะท้อนถึงขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ ความอุดมสมบูรณ์ ความแข็งแรง โดยภาพสะท้อนเหล่านี้จะดูได้จาก สำเนียงของบทเพลง เนื่องจากภาคอีสานมีอากาศที่ร้อนและแห้งแล้ง เมื่อถึงเวลาฝนชาวอีสานต้องรีบทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปาก เลี้ยงท้อง จนไม่มีเวลาที่จะสนุกสนานมากนัก เครื่องดนตรีจึงไม่สวยงาม ประดิษฐ์ขึ้น อย่างง่าย ๆ และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้จากท้องถิ่น การบรรเลงก็รวดเร็วและคึกคัก กระชับและสนุกสนาน แสดงถึงความเร่งรีบ เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานจะมีหลายรูปแบบหลายอย่างออกไปอีก และมีเครื่องดนตรีหลาย ๆ อย่าง เช่น พิณ ไหซอง ซอกะลามะพร้าว โปงลาง กลองยาว แคน โหวด เป็นต้น (เจริญชัย ชนไพโรจน์. 2526 : 1-20)

แคนเป็นเครื่องดนตรีของชาวอีสานมาช้านาน ชาวอีสานมีความชื่นชมแคน มาตั้งแต่สมัยอาณาจักรอ้ายลาวเมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว จนกระทั่งปัจจุบันชาวอีสานยังนิยมใช้แคนเป่าในงานหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อ และในอดีตชาวอีสานได้ใช้แคนเป่าในงานประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ ดังปรากฏในวรรณกรรมอีสานหลายเรื่อง ดังนั้น แคนจึงเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมและชื่นชอบของคนอีสาน ถึงแม้วัฒนธรรมต่างชาติจะเข้ามาสู่ประเทศไทย แต่วัฒนธรรมหมอลำหมอแคนยังคงอยู่เห็นได้จากยังมีหมอลำหมอแคน สำนักงานหมอลำอยู่เป็นจำนวนมากในทุกจังหวัดของภาคอีสาน (เจริญชัย ชนไพโรจน์. 2526 : 1)

ลายแคนพื้นบ้านอีสานนั้นมีลายแคนแม่บทอยู่ 6 ลาย ได้แก่ ลายใหญ่ ลายน้อย ลายโป้ซ่าย ลายเซ ลายสร้อย และลายสุดสะแนน (เจริญชัย ชนไพโรจน์. 2526 : 3) ลายแคนทางสั้นเป็นลายแคนที่ใช้เป่าประกอบกับลำกลอน หรือ ลำทางสั้น ลายแคนทางสั้นที่หมอแคนชื่นชอบเป็นพิเศษ กว่าลายแม่บทอื่น ๆ คือ ลายสุดสะแนน เนื่องจากเป็นลายทางสั้นที่ความกระชับ ลีลา และ ท่วงทำนองตื่นเต้นเร้าใจ ทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ร่วม ลักษณะที่เด่นของลายสุดสะแนน คือ เป็นลายที่หมอแคนโดยทั่วไปถือว่าเป็นลายครู ผู้ฝึกเป่าแคนจึงนิยมฝึกกลายนี้ก่อนลายอื่น (อุดม บัวศรี. 2530 : 78)

เนื่องจากหมอลำและหมอแคน เป็น ศิลปะการแสดงที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมอีกทั้งยังเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสานที่มีเสน่ห์ด้านความไพเราะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลายสุดสะแนนเป็นลายทำนองทางสั้น ซึ่งนักดนตรีอีสานถือว่าเป็นลายครู เพราะมีจังหวะลีลาและทำนองที่ต้องใช้ฝีมือและความเชี่ยวชาญในการเป่าจึงจะสามารถบรรเลงกลายนี้ได้อย่างไพเราะประทับใจผู้ฟัง

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างสรรค์การประพันธ์ลายเกี่ยวลองซอง โดยได้แรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากลายดนตรีพื้นบ้านอีสานทำนองทางสั้น คือ ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย และลายสร้อย ที่มีความไพเราะ และมีคุณค่าทางด้านดนตรี จึงได้คิดสร้างสรรค์ลายดนตรีพื้นบ้านอีสานที่เป็นทำนองทางสั้นขึ้น เพื่อนำมาใช้บรรเลงใน วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างของลายดนตรีพื้นบ้านอีสานทำนองทางสั้น

2. เพื่อสร้างสรรค์ลายเกี่ยวลองของ บรรเลงในวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง สร้างสรรค์การประพันธ์ลายเกี่ยวลองของ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาในขอบเขต ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

1.1 ศึกษาทำนองทางสั้น ได้แก่

1.1.1 ลายสุดสะแนน

1.1.2 ลายโป้ซ่าย

1.1.3 ลายสร้อย

2. ด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้กำหนดระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ 1 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ถึง วันที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557

3. ด้านประชากร

3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน (แคน โหวด)

3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหมอลำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูล จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับหมอลำ หมอแคน ลายแคน ลายทำนองทางสั้น ความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน และทฤษฎีการประพันธ์เพลง

2. ข้อมูลภาคสนาม

2.1 สัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี
พื้นบ้านอีสาน หมอแคน และด้านหมอลำ ดังนี้

2.1.1 นายจิรพล เพชรสม ศิลปินมรดกอีสาน สาขาบริหารจัดการศิลปินพื้นบ้าน

2.1.2 นายทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ศิลปินมรดกพื้นบ้านอีสาน

2.1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย ชนไฟโรจน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้าน
อีสาน

2.1.4 นายชุมเดช เดชภิมล หัวหน้าสาขาวิชาดุริยางคศิลป์พื้นบ้าน วิทยาลัย
ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1.5 ดร.โยธิน พลเขต หัวหน้าสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด

2.1.6 นายจำปี อินอุ่นโชติ ศิลปินมรดกอีสาน สาขาลำกลอน

2.1.7 นายบัวชัยศิลป์ แก้วแสนไชย ศิลปินมรดกอีสาน สาขาดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.1.8 นางกฤษณา วรรณสุทธิ์ ครูภูมิปัญญาไทย

2.1.9 นายทองคำ เต้าทอง ผู้เชี่ยวชาญด้านแคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.1 เครื่องบันทึกเสียง

3.2 สมุดจดบันทึก

3.3 กล้องถ่ายรูป

3.4 แบบสัมภาษณ์

3.5 กล้องวิดีโอ

4. แผนการปฏิบัติงาน

4.1 เริ่มทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา และโครงสร้างลายแคนทางสั้น
และวางแผนดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2557

4.2 การนำเสนอผลงาน 3 ครั้ง ต่อคณะกรรมการมีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 1 เสนอหัวข้อเรื่องวันที่ 16 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557

ครั้งที่ 2 สอบศิลปนิพนธ์ 3 บท วันที่ 30 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557

ครั้งที่ 3 สอบศิลปนิพนธ์ 5 บท และเสนอผลงาน วันที่ 4 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานผลการวิจัย

5.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ประกอบกับการค้นคว้าทางเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.2 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 26 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557

ครั้งที่ 2 วันที่ 18 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557

ครั้งที่ 3 วันที่ 20 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557

ครั้งที่ 4 วันที่ 23 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557

ครั้งที่ 5 วันที่ 26 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557

6. รายงานผลการศึกษาค้นคว้าสามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็นบท ดังนี้

6.1 บทที่ 1 บทนำ

6.1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

6.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

6.1.3 ขอบเขตของการวิจัย

6.1.4 วิธีการดำเนินวิจัย

6.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.2 บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2.1 สภาพทั่วไปทางสังคมและวัฒนธรรมอีสาน

1) ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของภาคอีสาน

2) วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนอีสาน

3) กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน

4) วัฒนธรรมอีสาน

6.2.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับหมอลำ

1) ความเป็นมาของหมอลำ

2) ประเภทของหมอลำ

6.2.3 องค์ความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน

1) ความเป็นมาดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2) ประเภทของเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน

3) ลักษณะการผสมวงของดนตรีพื้นบ้านอีสาน

6.2.4 องค์ความรู้เกี่ยวกับแคน

1) ความเป็นมาของแคน

2) ชนิดของแคน

3) ลายแคน

4) วิธีการบรรเลงแคน

6.2.5 ทฤษฎีการประพันธ์เพลง

6.2.6 ทฤษฎีการวิเคราะห์ดนตรี

6.3 บทที่ 3 ความเป็นมาและโครงสร้างของลายดนตรีพื้นบ้านอีสานทำนองทางสั้น

6.3.1 ความเป็นมาของลายดนตรีพื้นบ้านอีสานทำนองทางสั้น

1) ลายสุดสะแนน

2) ลายโป้ซ่าย

3) ลายสร้อย

6.3.2 โครงสร้างลายทางสั้น

1) ลายสุดสะแนน

2) ลายโป้ซ่าย

3) ลายสร้อย

6.3.3 แนวคิดในการสร้างสรรค์ลายเกี่ยวลองซง

1) แนวคิดการสร้างสรรค์ลายเกี่ยวลองซง

1.1) รูปแบบ

1.2) ทำนอง

1.3) จังหวะ

2) แนวคิดเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงลายเกี่ยวลองซง

2.1) เครื่องที่ดำเนินทำนอง

2.2) เครื่องที่ทำนองสอดแทรก

2.3) เครื่องที่ทำนองประสาน

2.4) เครื่องที่กำกับจังหวะ

6.4 บทที่ 4 สร้างสรรค์ลายเกี่ยวลองซง บรรเลงในวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

6.4.1 องค์ประกอบและโครงสร้างลายเกี่ยวลองซง

1) องค์ประกอบลายเกี่ยวลองซง

2) สัญลักษณ์ที่ใช้ในลายเกี่ยวลองซง

3) โน้ตลายเกี่ยวลองซง

4) โครงสร้างลายเกี่ยวลองซง

5) การลื้อทำนอง

6) การเปลี่ยนบันไดเสียง

7) การประสานเสียง

8) เสียงเสพ

2. การบรรเลงลายเกี่ยวลองซง

2.1 วงที่ใช้ในการบรรเลงลายเกี่ยวลองซง

2.2 รูปแบบการบรรเลงลายเกี่ยวลองซง

6.5 บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.5.1 สรุป

1) ความเป็นมาและโครงสร้างลายดนตรีพื้นบ้านทำนองทางสั้น

2) การสร้างสรรค์ลายเกี่ยวลองซง

6.5.2 อภิปรายผล

6.5.3 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะทั่วไป
- 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์การประพันธ์ลายเกี่ยวลองซง คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ จากกรณีปัญหาท้องถิ่นด้านการเป่าแคน ในหัวข้อลายทำนองทางสั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทำนองทางสั้น หมายถึง ท่วงทำนองของลายแคนหลักมี 3 ทำนอง คือ ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย และลายสร้อย

ลาย หมายถึง ทำนองบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่ไม่ได้กำหนดความสั้น ยาว ของวรรคตอน ที่ตายตัว เหมือนกับเพลงประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล หรือเพลงลูกทุ่ง ที่มี การกำหนดท่อนเพลงตั้งแต่ 1-4 ท่อน และมีการบรรเลงย้อนกลับอย่างชัดเจน

เกี่ยว หมายถึง การเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวหรือลักษณะของเถาวัลย์ที่เลื้อยพาดพันตามต้นไม้ “เกี่ยว” ในลายเกี่ยวลองซงนี้ เป็นการประพันธ์ทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสาน ให้มีลักษณะหรืออาการของทำนองคล้ายกับการเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว หรือลักษณะของเถาวัลย์ที่เลื้อยพาดพันตามต้นไม้

ลองซง หมายถึง การเคียงช้างเข้าคู่กันได้ลงตัวอย่างเหมาะสม

ลูก หมายถึง บททำนองที่ใช้เรียกในลายแคน

ลูกเหิน หมายถึง บททำนองลายแคนที่บรรเลงเสียงสูงขึ้นเรื่อย ๆ คล้ายกับการเหาะหรือทะยานขึ้น

ลูกฟาด หมายถึง บททำนองลายแคนที่บรรเลงเสียงประสาน

ลูกส้อม หมายถึง บททำนองลายแคนที่บรรเลงโดยใช้เสียงที่ครึ่งเสียง

ลูกหมาหลง หมายถึง บททำนองลายแคนที่บรรเลงตามจินตนาการของสุนัขหลงเจ้านายในป่า

ลูกหมาอย่า หมายถึง บททำนองลายแคนที่บรรเลงตามจินตนาการของสุนัขเดินเข้าไปมา

ลูกออกน้อย หมายถึง บททำนองลายแคนที่เปลี่ยนบันไดเสียง (Scale) เช่น บันไดเสียง (G mode) หรือ (C major) หรือลายสุดสะแนน เป็นบันไดเสียง (C Mode) หรือ (F major) หรือลายไปซ้าย แต่จะมีเสียงเสฟ (Drone) เสียง (ซอล) เป็นหลักบันไดเสียง (G mode) คงไว้

(ว) หมายถึง โหวด ทำหน้าที่บรรเลงนำ โป่งกลาง พิณ แคน และซอ บรรเลงตาม

(ป) หมายถึง โป่งกลาง ทำหน้าที่บรรเลงนำ โหวด พิณ แคน และซอ บรรเลงตาม

(พ) หมายถึง พิณ ทำหน้าที่บรรเลงนำ โหวด โป่งกลาง แคน และซอ บรรเลงตาม

(ซ) หมายถึง ซอ ทำหน้าที่บรรเลง โหวด โป่งกลาง พิณ และแคน บรรเลงตาม

สัญลักษณ์ + หมายถึง เสียงที่เน้นหนัก

สัญลักษณ์ _____ หมายถึง เสียงที่ผ่อนเบา

เครื่องหมาย ^ หมายถึง ดัดควบหนึ่งครั้งให้ดังสองเสียง (2 ตัวโน้ต)

เครื่องหมาย ๑ หมายถึง เสียงที่สูงขึ้นไปอีก 1 ช่วงเสียง

เครื่องหมาย ๒ หมายถึง เสียงที่ต่ำลงไปอีก 1 ช่วงเสียง

โน้ตกับแก๊บ ก หมายถึง เสียง “ก๊ับ” ง หมายถึง เสียง “แก๊บ”

โน้ตฉาบเล็ก ว หมายถึง เสียง “ว๊บ” ข หมายถึง เสียง “แซ่”

โน้ตกลองหาง ป หมายถึง เสียง “ปะ” ต หมายถึง เสียง “ตึ้ง”

โน้ตเกราะล่อ ป หมายถึง เสียง “ป้อก”

เครื่องหมาย / หมายถึง การตีกรอของโป่งกลาง คือ การตีสลับมือซ้ายขวาที่ใช้น้ำหนัก

เครื่องหมาย —————> หมายถึง เสียงเสฟ (Drone) คือ การลากเสียงให้ดังอยู่ตลอดเวลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและโครงสร้างของลายดนตรีพื้นบ้านอีสานทำนองทางสั้น
2. มีความเข้าใจรูปแบบการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน และการสร้างสรรค์ลายเกี่ยวลงของ
3. เป็นข้อมูลในการพัฒนาสร้างสรรค์ เผยแพร่ภูมิปัญญาพื้นบ้านให้กับผู้ที่สนใจ อันก่อให้เกิด

ประโยชน์ในการนำไปใช้งานในปัจจุบัน